

Lokale energietransitie in Drenthe en Groningen

Lynette Germes (l.a.m.h.germes@pl.hanze.nl)

Lectoraat Communication, Behaviour & the Sustainable Society

EnTranCe: Centre of Expertise Energy

Hanzehogeschool Groningen

Voorbeelden LEI

isoleren of
zonnepanelen?
kom naar onze
burenbijeenkomst

aanmelden

Drentse en Groningse LEI

Doel van het onderzoek:

1. **Overzicht maken van lokale initiatieven in Drenthe en Groningen**
 - Hoeveel initiatieven zijn er gestart?
 - Waar zijn ze gestart?
 - Met welke organisaties hebben de LEI contact? (Sociaal Netwerk Analyse)
 - Hoe verloopt het contact?
2. **Beeld krijgen van de initiatiefnemers**
 - Welke motieven hebben initiatiefnemers om het initiatief te starten?
 - Wat is de achtergrond van de initiatiefnemers?
3. **Succes- en faalfactoren in kaart brengen (impact van LEI)**
 - Welke doelen hebben de lokale energie initiatieven?
 - Wat hebben de lokale energie initiatieven bereikt?
 - Wat zijn factoren die leiden tot 'succes'?
 - Wat zijn factoren die leiden tot 'falen'?

Drentse en Groningse LEI

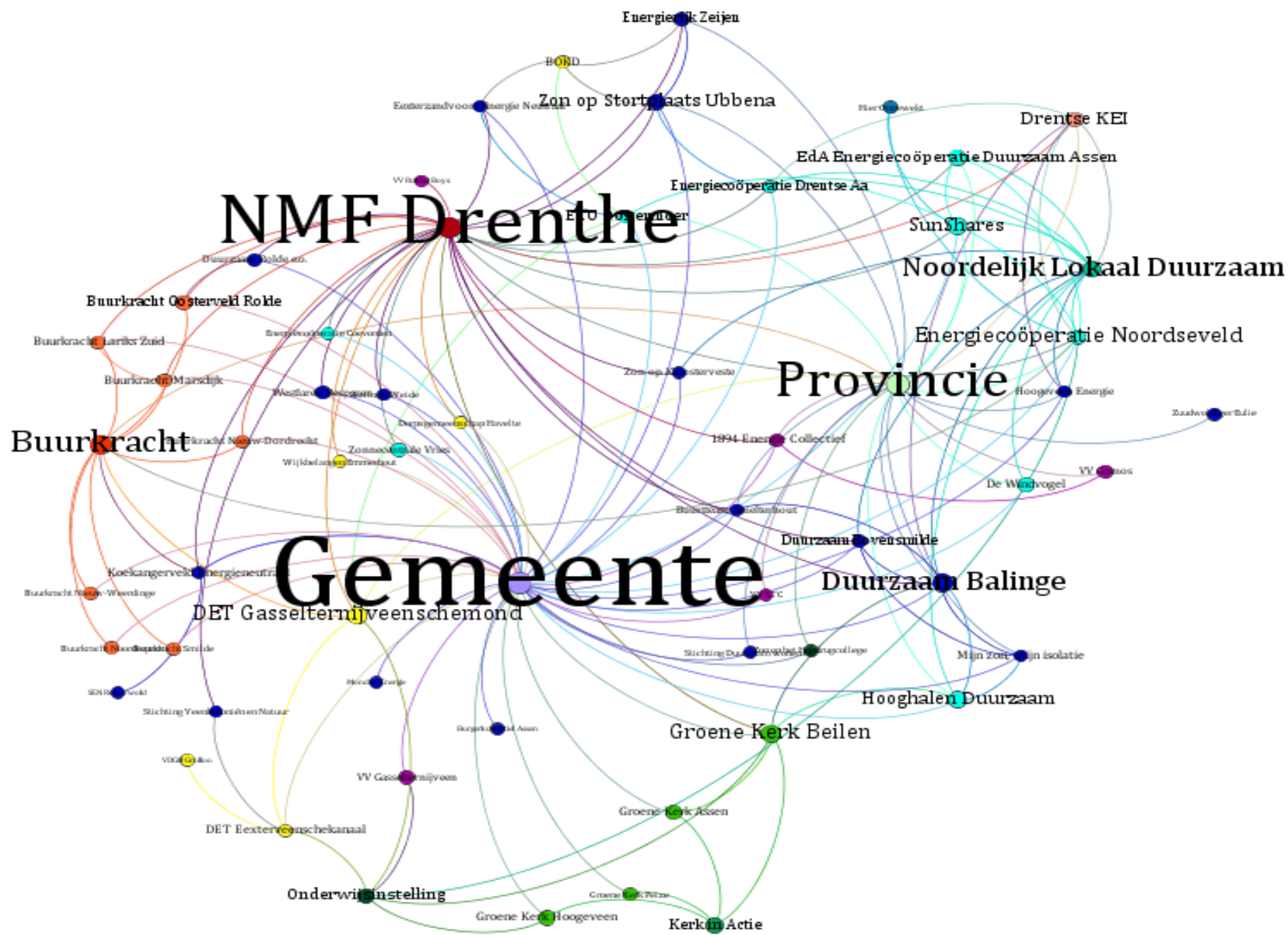
	Drentse Lokale Energie Initiatieven	Groningse Lokale Energie Initiatieven
Onderzoekperiode	2015 - 2017	2019 - 2020
Totaal aantal initiatieven	85	71
Aantal interviews	61	40
Gemiddelde duur interview	79 minuten	87 minuten

Interviews Drenthe langer dan gedacht

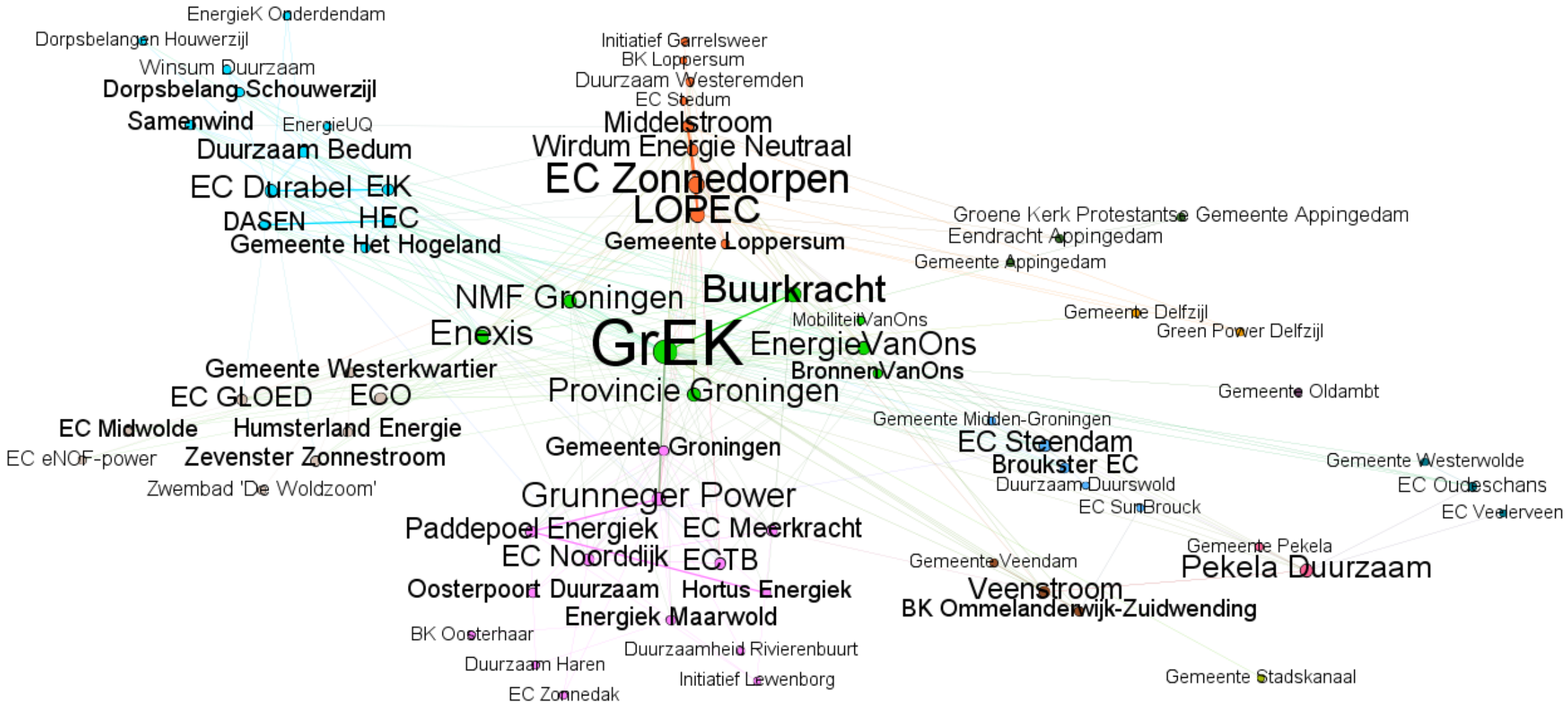

Sociaal Netwerk Analyse

- Met welke organisaties hebben de LEI contact?
- Hoe verloopt het contact met deze organisaties?
 - Wat gaat er goed in het contact of samenwerking met de organisatie?
 - Wat gaat niet goed in het contact of samenwerking met de organisatie?
 - Wat kan de organisatie doen om het initiatief te bevorderen?
 - Wat verwachten lokale energie initiatieven van de organisatie?
- Organisaties: Gemeente, Provincie, GrEK/Drentse KEI, NMF, Buurkracht, Enexis, organisaties in het dorp/de wijk en andere lokale initiatieven
- Sociaal Netwerk Analyse met Gephi

Sociaal Netwerk Analyse Groningen

Contact met de gemeente

Reden van contact

- Informatie krijgen over vergunningen, voor financiële ondersteuning en om de gemeente op de hoogte te houden van het project.

Contact en samenwerking met de gemeente

- Het contact is verschillend per initiatief en per gemeente.
- Het contact is afhankelijk van de betrokken ambtenaar bij het lokale initiatief. De initiatieven geven aan dat er veel verschillen zijn tussen de ambtenaren binnen een gemeente.

“Succesvolle plannen hangen uiteindelijk aan mensen, als je iemand hebt die het omarmt, dan gaat het lukken. Heb je die niet, dan lukt het niet.”

Perspectief van de Drentse gemeenten

- LEI komen met veel enthousiasme met nieuwe ideeën
- LEI worden omarmd door de meeste gemeenten, maar:
 - Soms komen de ideeën niet overeen met het beleid
 - Of heeft de gemeente (nog) geen beleid over het onderwerp
- Begeleiding van LEI is lastig:
 - Hoe ga je met ideeën om, waar als gemeente nog niet over nagedacht is?
 - Gebrek aan kennis over het beleid
 - Begeleiden zonder te sturen, maar nog wel controle houden
 - Niet voldoende medewerkers om een LEI te begeleiden

Betrokkenheid van bewoners

- De meeste initiatieven hebben als doelgroep: alle bewoners van een bepaalde dorp/wijk en eventueel aansluitende dorpen.
 - Andere doelgroepen waren:
 - Bewoners met een lage SES.
 - Bewoners die geen zonnepanelen op hun eigen dak kunnen plaatsen.
 - Voorlopers op het gebied van de energietransitie.

Betrokkenheid van bewoners

Aantal leden

- Het aantal leden/klanten verschilt per energiecoöperatie: van 5 leden tot 1400 leden. De meeste coöperaties hebben tussen de 20 en 80 leden.
- Er wordt wisselend naar dit aantal gekeken:
 - Initiatieven zijn tevreden met elk lid van de energiecoöperatie
 - Maar wanneer het aantal wordt vergeleken met het aantal huishoudens in de omgeving, dan vinden de initiatieven dat het aantal deelnemers tegenvalt.
 - De verwachtingen van het aantal deelnemers was hoger dan de daadwerkelijke deelname.
- Een groot deel van de doelgroep 'alle bewoners' wordt niet bereikt.

Betrokkenheid van bewoners

Welke groepen worden niet bereikt?

- De meeste initiatieven hebben geen duidelijk beeld van welke groepen niet bereikt worden door het initiatief.
- Andere initiatiefnemers geven aan dat de volgende doelgroepen lastig te bereiken zijn:
 - **Huurders:** de woningbouwcorporatie heeft een eigen duurzaamheidsprogramma.
 - **Ouders:** ze hebben andere prioriteiten.
 - **Oudere mensen:** 'het zal mijn tijd wel duren'.
 - **Mensen met een lager inkomen.**

© 2014 ousovanakker.nl

Bewoners met een lage SES

Sociaal met Energie

mijn nergievoordeel

2.4.5. Energietransitie voor mensen met een relatief lage SES en aanvullende problemen

“Toen werd ik opgebeld van: “Nou mevrouw, als u binnen 24 uur niet die rekening betaalt dan wordt u afgesloten.” Nou, dan heb je paniek in huis hè.”

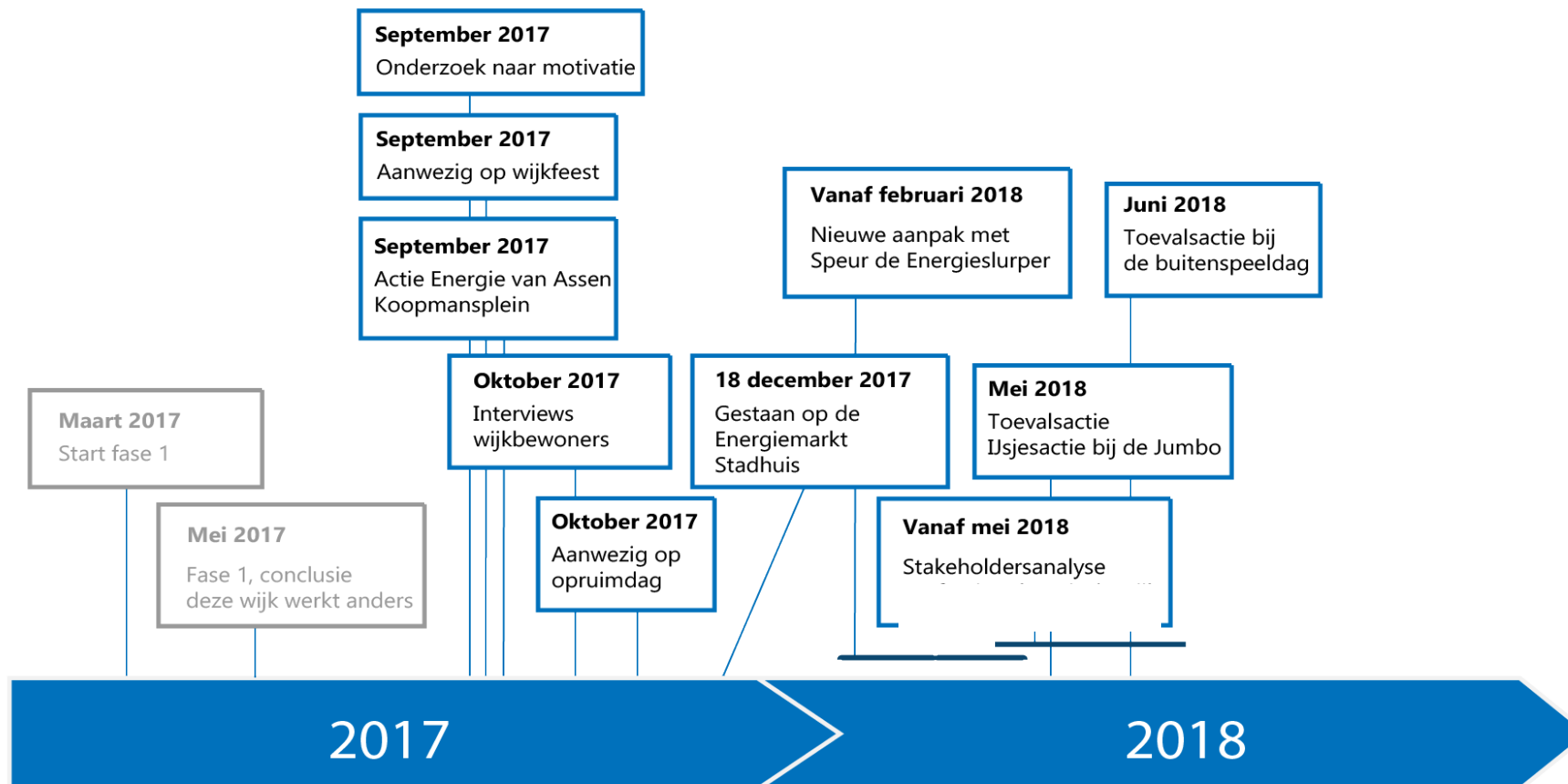
“Ik snap niet wat dat energie besparen nu te maken heeft met het milieu. Dat snap ik niet.”

“Dan beseft je steeds meer hoe belangrijk het is... Ik heb ook op een gegeven moment geëxperimenteerd met koken op kaarsen en ik wist niet dat het zo heet kon worden. Je moet wel geduld hebben, maar het kan wel.”

“Ik heb er zeker wel belangstelling voor, juist omdat ik het zo moeilijk vind, weet je. Met mijn opleiding ben ik er ook achter gekomen dat ik geen snelle leerder ben. Ik heb daar wel meer geduld bij nodig.”

Een hardnekkig misverstand dat we nog altijd in de praktijk tegenkomen is dat de doelgroep met een relatief lage SES (sociaaleconomische status) niet met energie bezig is en “niets wil”. Uit de vele studies die we inmiddels naar het activeren van deze doelgroep verricht hebben, blijkt dat het tegenovergestelde waar is: bijna iedereen in deze doelgroep is met energie bezig. Voor de doelgroep geldt dat een relatief hoog bedrag van het geld dat maandelijks binnenkomt, besteed wordt aan energierekening. Pogingen om dat bedrag omlaag te brengen,

Bewoners met een lage SES

Samen besparen

Resultaten

- Korte termijn vs. lange termijn
 - Misvattingen
 - “Wat doe je aan duurzaamheid?”
 - Veel antwoorden
 - “Wat doe je niet aan duurzaamheid?”
 - Geen of ontwijkende antwoorden
- Beschermen van zelfbeeld
- Iets goed willen doen

Bewoners met een lage SES

Figuur 2.10 In samenwerking met Gasunie is een training voor energiecoaches ontwikkeld met daarin o.a. checklists

Training Energiecoaches
Centre of Expertise Energy & Academie voor Sociale Studies

Checklist Gasverbruik

Checklist Elektra

Figuur 2.12 Het energiespel (bordspel) dat is ontwikkeld om op een laagdrempelige wijze over energie in gesprek te gaan

Samen Besparen

Doe ik altijd al	Kan ik (makkelijk) vaker doen
Wil ik wel doen, maar hoe?	Ga ik (nu) niet doen

Bewoners met een lage SES

Welke instantie(s) moeten de bewoners gaan helpen met energie besparen?

Voorwaarden

- Belangrijk dat de instantie positief betrokken is bij de bewoners
- De instantie kent de doelgroep goed
- De doelgroep vertrouwt de instantie
- Aansluiten op bestaande groepen

Voorbeeld: schuldhulpverlening, maar dan hebben ze wel meer kennis nodig

Gemeenten en LEI vinden het lastig om deze doelgroep te bereiken

Conclusie

- Gemeenten hebben een regie functie
 - RES
- Het betrekken van bewoners is lastig
 - Bewoners met een lage SES
- Aanbeveling: Sociaal netwerkanalyse en stakeholderanalyse
 - Gemeente Aa en Hunze

Verder lezen

- Drentse Schone L.E.I:
[https://research.hanze.nl/ws/portalfiles/portal/16510867/Drentse Schone LEI oktober 2017.pdf](https://research.hanze.nl/ws/portalfiles/portal/16510867/Drentse_Schone_LEI_oktober_2017.pdf)
- Een gedecentraliseerde energietransitie (Artikel Rooilijn): <https://www.rooilijn.nl/artikelen/een-gedecentraliseerde-energietransitie/>
- Groningse LEI: <https://research.hanze.nl/nl/projects/groningse-lokale-energietransitie-de-rol-van-lokale-energie-initi>
- Samen Besparen:
[https://research.hanze.nl/ws/portalfiles/portal/27933585/2019_02 Eindrapportage Samen Besparen.pdf](https://research.hanze.nl/ws/portalfiles/portal/27933585/2019_02_Eindrapportage_Samen_Besparen.pdf)

Lokale energietransitie in Drenthe en Groningen

Lynette Germes (l.a.m.h.germes@pl.hanze.nl)

Lectoraat Communication, Behaviour & the Sustainable Society

EnTranCe: Centre of Expertise Energy

Hanzehogeschool Groningen